

Общинската образователна среда - отговорите, които могат да направят Русе пионер в тази област

Момент от Панорамата на средното образование в Русе в началото на юни миналата година.
Снимка: Архив

Митко КУНЧЕВ

Средното образование е сложна обществена система, която ангажира значителен човешки, материален и финансов ресурс, чрез разнообразна правна уредба. Според Конституцията, училищното обучение до 16-годишна възраст е задължително, така всеки български гражданин по задължение е съпричастен към образователната система. Причината за това е, че академичните, поведенческите и възпитателните резултати от образованието определят изцяло развитието на държавата. От една страна Министерството на образованието и науката (МОН) има основна роля в организиране на средното образование, но от друга страна то се случва в конкретни населени места, общини и области. Нормативната уредба, пренебрегвайки принципа за субсидиарност, поставя МОН, респективно министъра в ролята на едноличен ръководител на тази изключително сложна система. Формално принципите на организация на образованието, прокламирани от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), включват: автономия за провеждане на образователни политики; самоуправление; децентрализация; ангажираност на общините и юридическите лица с нестопанска цел, работодателите, родителите и други заинтересовани страни и диалог между тях по въпросите на образованието. Прилагането на тези принципи в интерес на децата и на учениците по общини, зависи съществено от кмета и от общинските съветници по места.

Какво предвижда нормативната уредба?

Основните права и задължения на органите на местното самоуправление (общините), според ЗПУО, включват: приемане на стратегия за личностното развитие на децата и учениците на всеки две години и ежегодно - план за дейностите за подкрепа за личностното развитие; организиране на центровете за под-

Митко КУНЧЕВ

крепа за личностно развитие; съгласуване на държавния план-прием и допълнителния държавен план-прием за общинските училища; инициатива за откриването, преобразуването (вливане, сливане, отделяне или разделяне), промяната и закриването на общинските училища или за преобразуване на професионалните гимназии в общински училища; разпределяне на получените средства от държавния бюджет между училищата и детските градини въз основа на формули за всяка дейност.

Органите на местното самоуправление осигуряват и контролират: обхвата на подлежащите на задължително предучилищно и училищно образование деца и ученици; необходимото имущество за функциониране на общинските институции в съответствие с държавния образователен стандарт за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване; здравното обслужване на децата и учениците в детските градини и училищата; условията за детско и ученическо хранене, отдих и спорт; безплатен транспорт на децата и учениците; изпълнението на общинската програма за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците и реализирането на местните политики и други.

ЗПУО предвижда, с цел създаване

на условия за активни и демократично функциониращи общности, към всяка детска градина и всяко училище да се създаде обществен съвет. Той включва един представител на финансиращия орган, в случая Ц общината. Освен това към всяко училище може да се създаде училищно настоятелство, което е независимо доброволно сдружение за подпомагане дейността на образователната институция.

Човешкият ресурс на училището може да бъде представен чрез следните структури и длъжности: ученически колектив, педагогически колектив, старши и главни учители, лидерски екип, директор и родителска общност.

Общинските длъжности и структури ангажирани, пряко или косвено, с образованието са кмет, заместник-кмет, отдел (дирекция) образование, постоянна комисия по образованието, общински съвет.

Всички изброени до тук длъжности и общности са регламентирани в различни нормативни документи, които уреждат тяхната вертикална връзка (подчиненост) във всяка институция - училище, общинска администрация или общински съвет.

Защо общинската образователна среда?

Пълноценното функциониране на образователната система на ниво община изисква създаване и развитие на общинска образователна среда, в която съществуват, освен вертикални (формални) и хоризонтални взаимодействия (доброволни и по-важни от формалните). Докато вертикалните връзки са уредени в нормативните документи, хоризонталните могат да възникнат и да се развият само ако има желание, воля и упоритост от страна на овластените общински дейтели.

Понятията „образователна общност“ на национално ниво и „професионални учебни общности“ в училище се споменават в различни публикации. Общността винаги съз-

дава условия за споделяне на опит, за подкрепа, за организиране на различни инициативи и др. В този смисъл формирането на добре работеща общинска образователна среда е фактор за подобряване качеството на образованието в общината. Тя е важна и още по следните причини:

- предстои 39 държавни и общински училища на територията на община Русе да получат близо 11 000 000 лева за изграждане на училищна STEM среда и споделянето на опит в използването ѝ е ключово за постигане на по - добри резултати;

- в Русе има общо 9 иновативни училища (5 основни и 4 средни) и споделянето на иновациите и резултатите от тях са важни за развитието на образованието в нашата община.

Как можем да развием общинската образователна среда?

Дейностите, които могат да бъдат организирани са много и разнообразни. Подборът и графикът трябва да бъдат направени от екип от хора с опит, които разбират от образование и организирани на събития и са заинтересовани от високото качество на образованието в Русе. Ето примерни идеи:

- общинска конференция за споделяне на добри училищни практики;
- общинска конференция „Как STEM средата променя обучението?“;
- семинар „Иновациите - от идеята до резултата“;
- семинар за лидерските екипи на общинските училища насочен към преодоляване на училищната изолация;
- семинари за споделяне на опит за урочна и извънкласна работа за учители;
- обучение за председателите на обществените съвети;
- семинар за обмяна на опит на председателите и на членовете на обществените съвети;
- обучение за председателите на училищните настоятелства;
- споделяне на добри практики

между настоятелствата за набиране на средства за различни училищни проекти;

- конференция с участие на настоятели, дарители и представители на бизнеса „Заедно подкрепяме училищата“;

- организиране на общински ученически игри;

- организиране на общински ученически фестивал на науката.

Фактор за устойчивото развитие на общинската образователна среда

е постоянния интерес на хората към проблемите на образованието. Чрез чести публикации и дискусии в медиите трябва да се привлича вниманието към случващото се в училищата, особено към постигнатите добри резултати. Важна необходимост е съставянето и постоянното обновяване на подходяща база данни за училищата, достъпна за всички жители на общината. От нея трябва да се изведат няколко (5-7) ключови показатели (индикатори или параметри), които ясно да характеризират резултата от дейността на училищата и да служат като основа за вземане на решения за развитието на образованието. Тези показатели трябва да включват данни от проучване мнението на родители за степента на удовлетвореност от качеството на образованието и от оказаната подкрепа за личностното развитие, особено след завършване на VII и на XII клас.

Развитието на общинска образователна среда ще даде възможност и за сериозна дискусия за състоянието и бъдещето на мрежата от училища в Русе. Колкото по-скоро отговорим на въпроси като: какви училища трябва да има в община Русе, защо има общински и държавни училища в Русе, по какви профили и професии трябва да се обучават учениците в Русе, толкова по-добре ще работи образователната система в интерес на хората. Община Русе може да бъде пионер в тази област.